

ORIXES

Desde o ano 91 introduzo unha **UD de circo** na programación de EF: **malabares e diábolo**

5 anos de **asesor de EF no CFR** de Vigo.

Organización e asistencia a eventos relacionados coa EC e co traballo por Proxectos. Entre outros eventos: Curso de circo (**PEP INVERNÒ**)

Créanse **inquietudes no traballo cooperativo** vs competitivo

Volvo á docencia no 2011 e o **alumnado responde a propostas máis creativas**

XUSTIFICACIÓN

Tempo de **PRÁCTICA MOTRIZ** (*abandono adolescente das rapazas*)

PEC COMPETENCIA MOTRIZ

Solicitude alumnado mostra **CREACIÓNS COREOGRÁFICAS +** Aprendizaxe.

Estabilizar Proxecto e ampliar **OFERTA ED MOTRIZ** (**cooperativo vs. competitivo**)

OBXECTIVOS

*Ofertar +
ocio activo*

*+ hixiene
postural*

*capacidades
físicas*

*concepto de
novo circo.*

*disfrute e respecto polo
espectáculo artístico e
polo movemento.*

*Practica e deseño activ. Expresivas
con base musical para **comunicarse**
expresarse de maneira creativa*

*aceptación das limitacións e
das posibilidades personais*

PROXECTO DEPORTIVO DE CENTRO (PDC): O CIRCO NA ESCOLA. TRABALLANDO A COMPETENCIA MOTRIZ.

“Formar parte dun **proxecto cooperativo** implica que todos os participantes compartan o mesmo obxectivo. Con isto conséguese por un lado que aumenten as **relacións interpersoais** de forma positiva e por conseguinte a **cohesión de grupo**, e polo outro, unha mellora do rendemento grupal grazas ás sinerxías que crean entre todos os participantes.

Ademais, ó meu parecer, **un bo traballo cooperativo é aquel que fai compatible o progreso persoal co colectivo**. Os proxectos cooperativos permiten e potencian que cada un progrese segundo os seus intereses e capacidades sen a necesidade de compararse nin competir con ninguén, e ó mesmo tempo que todos os participantes poidan chegar algunha cousa en beneficio de todo o grupo. Traballar cooperativamente significa, en definitiva, **sumar as virtudes de todos e suplir os déficits respectivos entre todos**”.

JOSEP INVERNÒ,

Dr, en Actividade física e deportiva e pedagogo da acción motriz.

A OBRA

A Maleta dos soños, outro mundo é posible

“A obra narra como non debemos deixar as nosas ilusións e os nosos soños nun segundo plano. Todo é importante e compatible: Os estudos, o deporte, a diversión... só temos que organizarnos e aprender a cooperar cos demais, deixémonos de tanta competición, a sociedade xa ten bastante. Non abonda con que a ilusión viva no noso subconsciente e salga fóra só cando durmimos, non abonda con soñar espertos evadíndonos da realidade. Se nos apoiamos no grupo, na familia e confiamos e sentímonos orgullosos de nós mesmos, do que facemos, poderemos alcanzar todas as metas que nos propoñamos. De feito, este espectáculo comezou sendo un sono, que puido chegar a facerse realidade, grazas á colaboración desta gran familia que formamos entre todos e todas”.

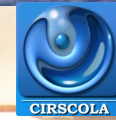
ESTRACTO DO PROGRAMA DE MAN DA OBRA

Vídeoclip do espectáculo: *A MALETA DOS SOÑOS*

cia LIAC presenta:
*A MALETA
DOS
SOÑOS*

ESPECTÁCULO COMPLETO:
<http://pontefnocaminho.blogspot.com.es/>

SENSACIONES

Blog de aula
Educación Física

Proyecto
INTEGRACIÓN
VALORES
Educación
ACTITUDES
Expresión Motivación
Oportunidade IGUALDADE
IES ALEXANDRE BÓVEDA Vigo

Podemos **traballar** como grupo e incluso **improvisar** cando algo falla sen ningún problema.

(Uxía)

...hai que demostrar que valemos, que non todo é competitividade, que tamén existe unha forma de

facer deporte onde **todos sexamos iguais**, onde todos nos ayudemos para **acadar o ben común.***(Cae)*

Foi algo parecido a un campionato, só que **na rítmica actúas para que che dean unha puntuación e aquí para contentar ó público.** *(Andrea J.)*

LIAC somos unha **familia**, na que **TODOS valemos por igual.**
(Marta)

Estou moi **feliz e satisfeita** co traballo realizado. *(Laura F.)*

Fíxome sentir ben o feito de **facer rir ós nenos** co noso traballo. *(Andrea P.)*

Cada vez que sacabamos as cabezas por debaixo do telón para ver as representacións dos demais, sentía **o traballo e os esforzos** que, pouco a pouco, saíron de nós. *(Pablo)*

COMPETENCIAS BÁSICAS

Calidade de
movementos

Desenvolvemento do argumento e o guión da obra

- 1.C. en comunicación lingüística.
- ~~2.C. matemática.~~
- 3.C. no coñecemento e a interacción co mundo físico.
4. Tratamento da información e competencia dixital. → Aula virtual, buscas, rastrexos, software libre
- 5.C. social e cidadá.
- 6. Competencia cultural e artística.**
- 7.C. para aprender a aprender. → Ensinanza entre iguais, autoaprendizaxe
8. Autonomía e iniciativa persoal.

Axudas, cooperación,
respeito e aceptación,
solidariedade

Autoaprendizaxe, toma de decisións

COMPETENCIA MOTRIZ

INTELIXENCIAS MÚLTIPLES (*) (maior rigor científico cas CCBB¿?)

Calidade de
movementos

Desenvolvemento do argumento e o guión da obra

1. Intelixencia lingüístico-verbal

2. Intelixencia lóxica-matemática

3. Intelixencia espacial

4. **Intelixencia musical**

5. **Intelixencia corporal cinestésica**

6. Intelixencia intrapersoal

7. Intelixencia interpersoal

8. ~~Intelixencia naturalista~~

Resolución e anticipación
por dedución a problemas
espacio-corporais, cálculos
para a confección do
atrezzo e o vestiario

Axudas, cooperación,
respeito e aceptación,
solidariedade

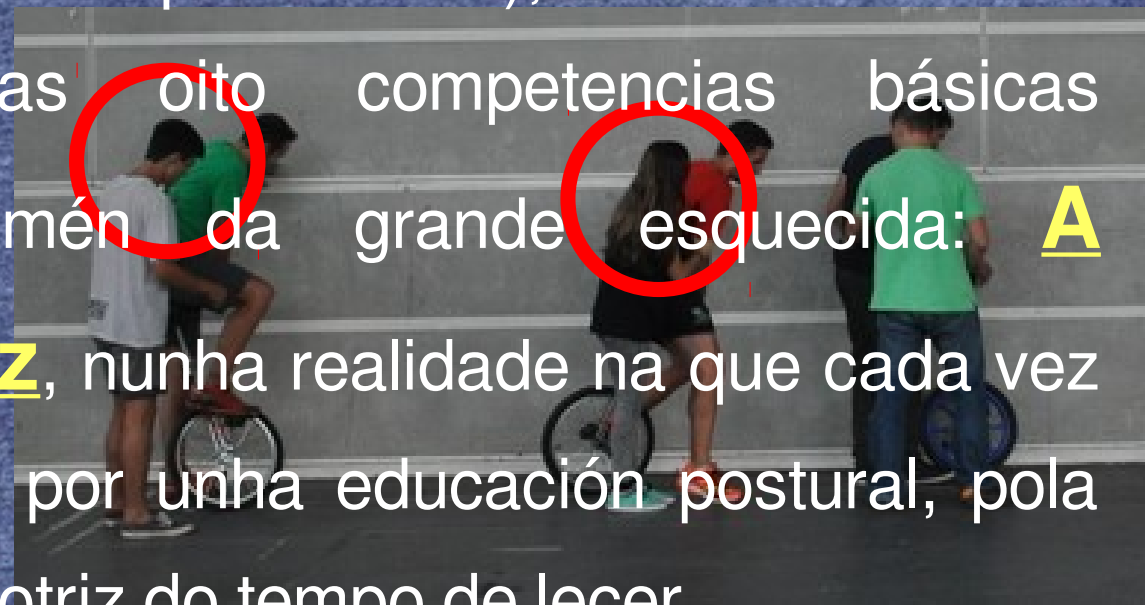
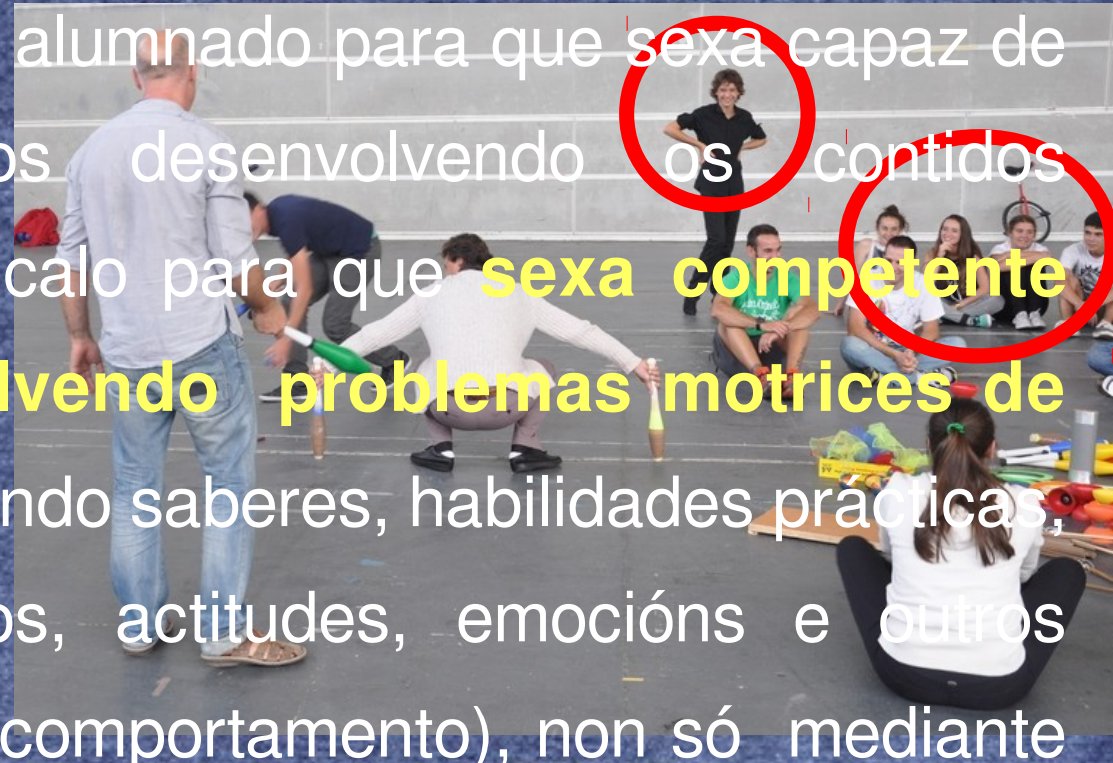
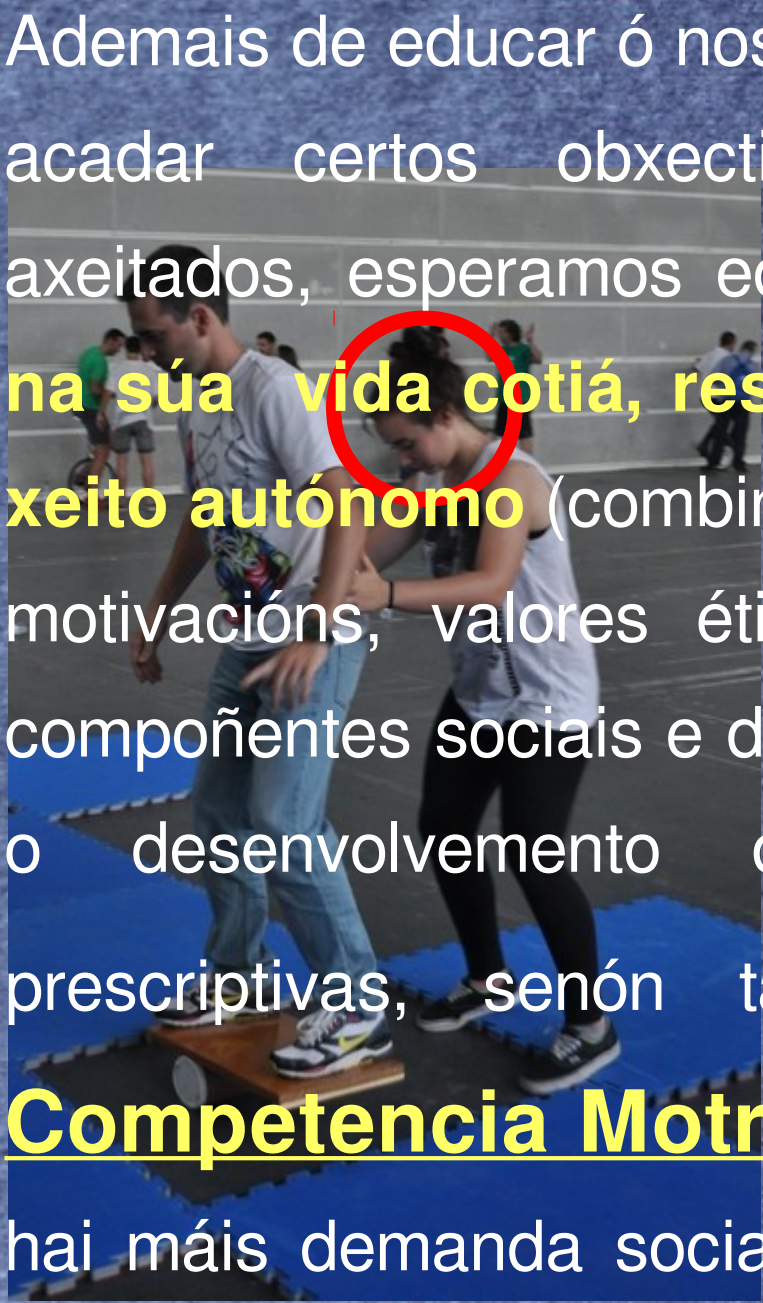
Autoaprendizaxe, toma
de decisións, mellora
da autoestima

Ensinanza entre
iguais,
autoaprendizaxe

+ Aula virtual, buscas, rastrexos, software libre

(*) *Howard Gardner*

Ademais de educar ó noso alumnado para que sexa capaz de acadar certos obxectivos desenvolvendo os contidos axeitados, esperamos educalo para que sexa competente na súa vida cotiá, resolvendo problemas motrices de xeito autónomo (combinando saberes, habilidades prácticas, motivacións, valores éticos, actitudes, emocións e outros compoñentes sociais e de comportamento), non só mediante o desenvolvemento das oito competencias básicas prescriptivas, senón tamén da grande esquecida: **A** **Competencia Motriz**, nunha realidade na que cada vez hai máis demanda social por unha educación postural, pola saúde e pola ocupación motriz do tempo de lecer.

ENQUISA de satisfacción ad hoc das FAMILIAS do alumnado participante

A avaliación realizada pola **FAMILIA** do alumnado participante reflicte unha **valoración moi positiva** da intervención de todo o proceso nos seus fillos e fillas.

Creem que a experiencia axudou de forma sobresaiente a súa **formación como persona** (solidariedade, compromiso, esforzo, etc.) e que, no só non lles restou tempo, senon que lles axudou a **organizarse mellor cos estudos**.

Valoraron de xeito excelente o feito de que os seus fillos e fillas fosen moi contentos á actividade e que **compartisen o aprendido** no obradoiro con eles e gustaríalles que a actividade estivese **ofertada polo departamento de EF de forma regulada e máis dun día á semana**.

Observaron que a actividade lles axudou a levar unha **vida máis activa e menos sedentaria** e gustaríalles implicarse máis na actividade, tanto a estar máis informados sobre esta coma a **participar no que puidesen axudar**.

ENQUISA de satisfacción ad hoc do ALUMNADO participante

A avaliación realizada polo alumnado participante (*ENQUISA DE SATISFACCIÓN ad hoc DO ALUMNADO PARTICIPANTE*) reflicte unha **valoración moi positiva** da experiencia.

Cando se lle pide que realicen unha **valoración cualitativa** das aprendizaxes realizadas é moi significativo que a maioría das respostas **non se centran en salientar as aprendizaxes procedimentais senón** as relacionadas con **valores adquiridos**, tanto **de carácter intrapersoal** (mellora de autoconcepción, autosuperación, valor do fracaso, etc.) como **interpersoal** (valor do traballo en equipo, da colaboración e axuda mutua, das relacións de amizade, etc. Destacan, así mesmo, a valía destas **aprendizaxes** non só para a práctica deportiva senón **para a vida**).

Qué supón para o profesorado implicado?

MODELO PDC CSD

*El Centro Escolar Promotor de la Actividad Física y el Deporte.
Orientaciones para la elaboración de Proyectos Deportivos de Centro
(Apdo 3.2.) Noviembre 2012*

Algunhas suxestións de **compensacións a estudar** serían as seguintes:

- **Redución de horas** lectivas
- Cómputo del traballo dedicado á coordinación como **horas de dedicación complementaria**
- Modificacións horarias. **Priorización de horarios** de entrada e saída do centro para garantir unha buena coordinación entre as actividades desenvolvidas no horario escolar e extraescolar
- **Incentivos económicos** (carga de coordinación, axudas do fondo social, complementos de produtividade, etc.)
- **Horas/cursos de formación continua**
- **Mérito/incentivos para concursos de traslados/comisións de servizo**, etc.

A coordinación do proxecto deportivo debe ter un programa de apoio ó personal técnico.

PRESENTE e FUTURO

EL PROYECTO DE
CIRCO EN IES
ALEXANDRE BÓVEDA
(VIGO)

FORTALEZAS

DEBILIDADES

- Experiencia en Proxectos.
- Recursos personais (EF - Tec – EP – CCSS – Equipo directivo)
- Recursos materiais.
- Formación e interese profesorado.
- Experiencias deportivas previas e habilidades do alumnado.
- Tarefas motivadoras e divertidas.
- Resultados espectaculares.
- Traballo cooperativo

- Falla de formación específica profesorado/alumnado.
- Desenvólvese en horario extraescolar.
- Materiais caros.
- NON regulado o horario dentro das horas do departamento.
- NON axuda económica administrativa.

OPORTUNIDADES

AMEAZAS

- Pódense aproveitar grupos pertos e externos ó centro.
- É innovador.
- É motivante.
- Posibilidade de que outras entidades apoiem o proxecto (Concello? Secretaría Xeral para o deporte? XUNTA? CFR? **Prensa**)
- Implica a toda a Comunidade Educativa (profesorado/alumnado/familias).
- Proxecto de colaboración intercentros (ESAD Galicia, CEIP, IES, Ciclos Ensinanzas Deportivas, Universidades CAFD)

- Depende da boa vontade do profesorado.
- Falla de presuposto.
- Moda ou realidade necesaria?
- Lexislación e respaldo institucional.

Ante estes datos propono diversas ESTRATEGIAS DE ACTUACIÓN:

Estrategia de reorientación (Aproveitar as Oportunidades para Correxir as Debilidades): Presentar un PI e que os departamentos participantes o inclúan nas súas programacións. Involucrar a outros axentes externos a través dun proxecto de Aprendizaxe-servicio (ApS): sociedade civil, administración, entidades sociais, empresas, etc. Dinamizar una rede de centros (**Intercirco**) que traballen contidos de novo circo con metodoloxías cooperativas .

Estrategia de supervivencia (Afrontar as Amenazas non deixando crecer as Debilidades): Crear necesidades a través da presentación e dinamización do PAFC dentro da Comunidade Educativa, en centros educativos próximos, en organismos institucionais, etc., coa intención de xustificar un posible apoio institucional: Concello, Consellería de Educación, Secretaria Xeral para o Deporte, etc. Aproveitar a formación permanente e a investigación para seguir a formarse nestas disciplinas e comunicalas ó resto do profesorado.

Estrategia defensiva (Manter as Fortalezas afrontando as Ameazas do mercado): Introducir os contidos na programación e involucrar ó profesorado de EF; propoñer actividades de formación e publicitar os materiais creados en plataformas dixitais (blogs, páxinas web, etc.); crear espectáculos (produto do proceso educativo) e realizar proxectos de ApS para involucrar outros axentes sociais.

Estrategia ofensiva (Explotar as Fortalezas aproveitando as Oportunidades do mercado): Diseñar un Plan de Actividade Física Cooperativa (PAFC) e incluílo no PEC; solicitar que as horas presenciais do PAFC estén incluídas na oferta do departamento de EF; presentar o PAFC a proxectos de innovación; solicitar un GT na oferta do CFR.

REALIDADES A DÍA DE HOXE:

NO CENTRO ESCOLAR

NON horario LECTIVO para desenvolver a actividade

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN XUNTA

Solicitud e aprobación no Pan Proxecta (**PDC**)

OUTROS CENTROS EDUCATIVOS

2 centros de EP y FP incluídos no Plan Proxecta. Un **oferta obradoiro de Circo**

CONCELLO

Sensible á proposta e compromiso de colaboración (**autobuses + auditorio**)

SP en CFR

3 prof EF **EP, ESO Y BACH**
2 prof **ESAD**
2 prof **CF deportivos**
1 orientadora **CPI**
1 prof **CPMUS**

Plan de ActividadE Física Cooperativa intercentros (PAFC): O CIRCO NA ESCOLA

“**A Educación Física escolar** debe proporcionar un coñecemento teórico práctico, e debe estar **máis vinculada á participación que ó rendimento.**” (DEVÍS e PEIRÓ, 1993)

“O estilo actitudinal amosa que é posible desenvolver unha metodoloxía baseada en actitudes que permita traballar atendendo por igual a todo o alumnado dun mesmo grupo, **ofertándolles experiencias positivas e conseguindo crear o grupo** que sempre deberon ser.” (PÉREZ PUELLO, 2005)

“...tentaremos amosar e demostrar que podemos acadar que o noso alumnado se sinta **competente**, que experimente a satisfacción de lograr, como os demais, as metas propostas.” (PÉREZ PUELLO, 2010)

O departamento desexa fomentar un **hábito de movemento saudable** entre o alumnado, dentro do recreo persoal e a súa **ocupación do lecer**, motivándoos á participación na aula e nas actividades extraescolares relacionadas coa área que se celebren durante o curso escolar.

	EXPRESIÓN CORPORAL	XOGOS E DEPORTES
1º ESO	<ul style="list-style-type: none"> • Panos e Pelotas como medio expresivo. • Introducción ás creacións escénicas 	<ul style="list-style-type: none"> • Habilidades ximnásticas (xiros, equilibrios e saltos)
CRITERIOS AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> • Crear e poñer en práctica unha secuencia harmónica de movementos corporais a partir dun ritmo escollido. • Resolver desafíos físicos de forma cooperativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mellorar a execución dos aspectos técnicos fundamentais dun deporte individual, aceptando o nivel alcanzado.
2º ESO	<ul style="list-style-type: none"> • As Mazas e as Cariocas como medio expresivo. • Introducción ás creacións escénicas 	<ul style="list-style-type: none"> • Habilidades básicas dos DxT Loita (tirar, derrubar, empurrar, voltear, tocar)
CRITERIOS AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> • Mostrar autocontrol na aplicación da forza e na relación e na confrontación con outras persoas, ante situacións de contacto físico en xogos e actividades de loita. 	<ul style="list-style-type: none"> • Crear e poñer en práctica unha secuencia harmónica de movementos corporais a partir dun ritmo esco llido.

EXPRESIÓN CORPORAL

XOGOS E DEPORTES

3º ESO

- Cirscola I: **Malabares de lanzamento**: pelotas, diábolo, etc.
- A **creación corporal** artístico expresiva

- **Acrosport**: figuras estáticas e dinámicas

CRITERIOS AVALIACIÓN

- Realizar bailes por parellas ou en grupo, indistintamente con calquera membro del, amosando respecto e desinhibición.
- Progresar no desenvolvemento do deporte individual traballado (XIMNASIA ACROBÁTICA).

4º ESO

- **EC**: corpo-espazo-grupo, tensión-distensión-relaxación, circulos abertos/pechados, simetría-asimetría, calidades do movemento.

- Cirscola II; **Malabares de Equilibrio**: zancos, rulo, monociclo
- A **creación corporal** artístico expresiva

CRITERIOS AVALIACIÓN

- Crear e poñer en práctica unha secuencia harmónica de movementos corporais a partir dun ritmo escollido.
- Resolver desafíos físicos de forma cooperativa.
- Mellorar a execución dos aspectos técnicos fundamentais dun deporte individual, aceptando o nivel acadado.

ACTIVIDADE FÍSICA, DEPORTE E TEMPO LIBRE

1º BACH

- Cirscola III; malabares de lanzamento e equilibrios (pelotas, mazas, aros, monociclo, rulo americano e zancos)
- A **creación corporal** artístico expresiva
- As **sombras corporais**

CRITERIOS AVALIACIÓN

- Facer un uso axeitado das novas tecnoloxías para o desenvolvemento dos coñecementos relacionados coa área de educación física.
- Mostrar unha actitude de esforzo, cooperación, solidariedade e respecto durante a práctica de actividades físicas e deportivas.
- Elaborar composicións corporais colectivas, tendo en conta o ritmo e a expresión.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

INVERNÒ, J. (2003). Circo y educación física. Otra forma de aprender. Ed INDE. Barcelona.

PÉREZ PUEYO, A. (2012). El estilo actitudinal. Una propuesta metodológica basada en las actitudes. 2ª edición. Ed. Actitudes profesionales S.L

PÉREZ PUEYO, A. (2010). Asombrarte. Ed. Actitudes profesionales S.L

ROMERO NARANJO, J. (2012). Percusión corporal y lateralidad. Método BAPNE Música y educación: Revista trimestral de pedagogía musical, Año nº 25, Nº 91, 2012, págs. 30-51

REFERENCIAS ELECTRÓNICAS

DE BLAS; X. e BORTOLETO, M (2014). Libro abierto: Curso de malabarismos y juegos malabares. Wikilibros. Obtenido el 19-04-2014, en: http://es.wikibooks.org/wiki/Libro_Abierto_de_Circo

MATEU, M., DE BLAS, X. (2000). Circo y expresión corporal (VI Jornadas Provinciales de Educación Física, CPR de Calatayud). <http://cprcalat.educa.aragon.es/jornadasef/elcirco.htm>

ONTAÑÓN, T. BORTOLETO, M (2014). Todos a la pista: el circo en las clases de educación física. Revista Apunts. Educación Física y Deportes, nº 115, pp. 37-45.
<http://www.revista-apunts.com/es/hemeroteca?article=1623>

ROMERO NARANJO, J. CASTILLO MTNEZ., A. I. (2011) Música y movimiento en el marco de las inteligencias múltiples. El método bapne como ejemplo de trabajo colaborativo. IX Jornades de xarxes d'investigació en docència universitària: Diseño de buenas prácticas docentes en el contexto actua, en:
<http://web.ua.es/en/ice/jornadas-redes-2011/documentos/proposals/183878.pdf>

. **Ensaimada Malabar**: Das primeiras, senon a primeira web moi completa do malabarista aficionado de Mallorca: confección de materiais, titoriais, etc.

Malabares.tv: Dos mellores canles de malabarismo, feito pola tenda malabares de México. Atoparás como facer trucos de malabares e o mellor contido da arte circense

Lucas Gardezani: Dos mellores canles de malabarismo en Brasil. Titoriais, trucos, etc.

<http://pontefnocaminho.blogspot.com.es/>

<http://www.youtube.com/user/pontEFnoCaMinho>

<http://cirscola.blogspot.com.es/>

**GRAZAS POLA
ATENCIÓN
PRESTADA**

efmiguelraposo@gmail.com

ESQUEMA OBRADOIRO PRÁCTICO

EXPRESIÓN CORPORAL, PERCUSIÓN CORPORAL e CIRCO (25')

- Xogo percutido de presentación + xogo simbólico de presentación (10')
- Xogos de introdución á linguaxe simbólica co material de circo.
 - Sumamos para un cadro (5')
 - Construción minihistoria: presentación-nó-desenlace (10')

PRÁCTICA DE MALABARES (65'): ex. experimentación (1, 2 p) --- ex. iniciación (2 p) --- figuras básicas (3 p): columnas, ferverza (cascada), ducha, ladrón, passing 5 p --- figuras ampliación: passing 6 p.

LANZAMIENTO (con percusión corporal) (20')

- Panos.
- Pelotas.

XIROSCÓPICOS (20')

- Diábolo.

LANZAMIENTO + EQUILIBRIO (25': 8' c/estación)

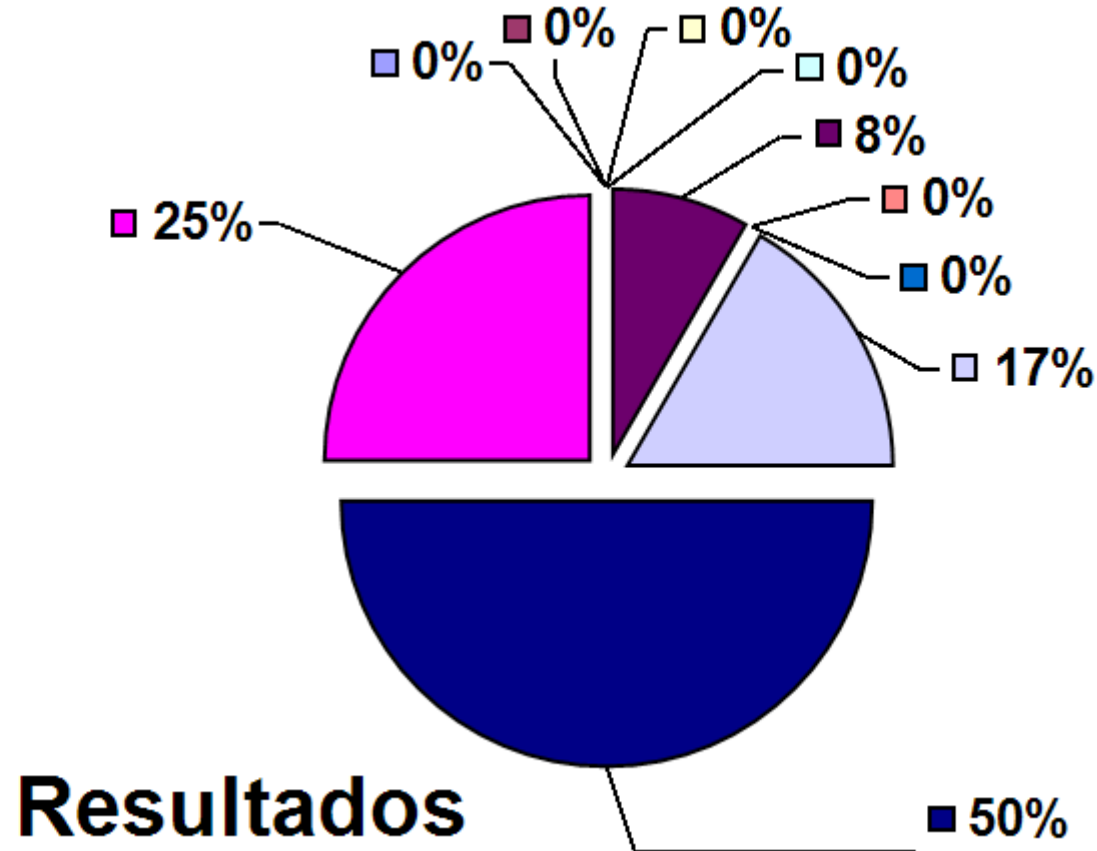
- Introducción das **argolas**, as **mazas** e o **prato chinés**.
- Experimentación cos **zancos**
- **monociclos** e
- **rulos americanos**

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

1. Pensades que este obradoiro axudou á formación como persoa do voso fillo/a? (solidariedade, cooperación, compromiso, esforzo, etc.)

Valoracións

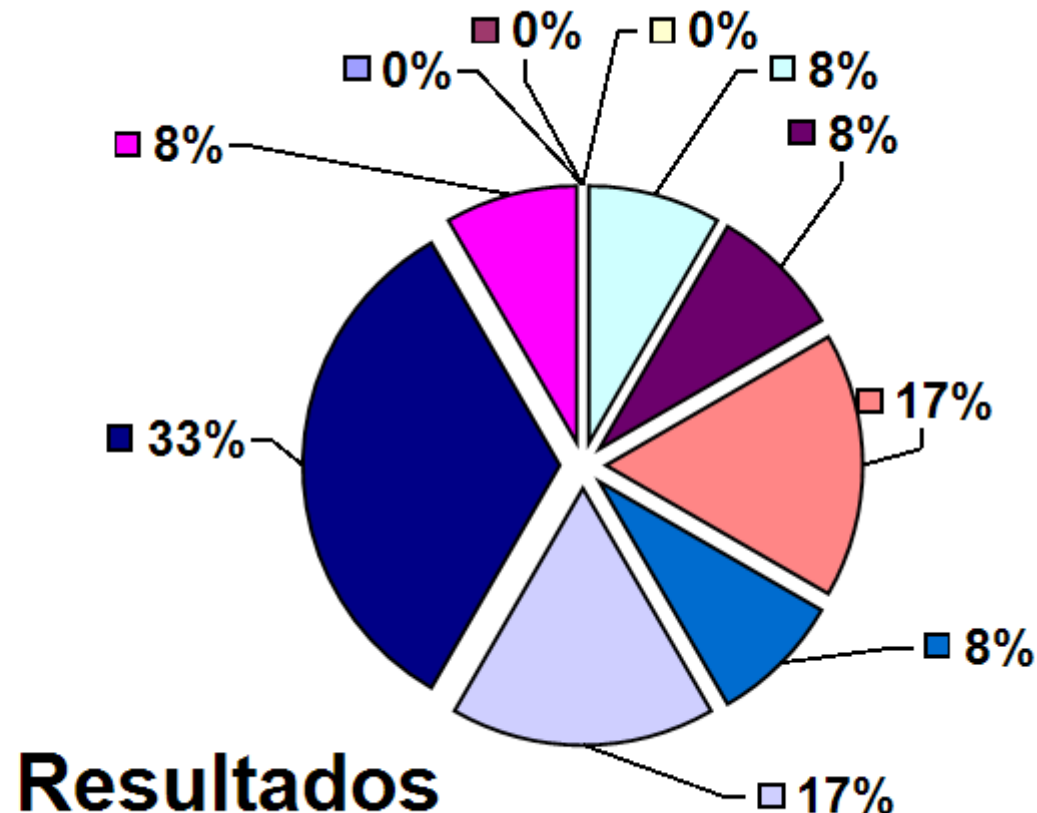

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

2. Pensades que este obradoiro influíu negativamente (marcar do 1 ó 5, sendo 1 moi negativo) nos resultados académicos do voso fillo/a porque lle restou tempo de estudo ou, pola contra, axudoulle a organizarse e mellorar nos resultados (marcar do 5 ó 10, sendo 10 axudoulle moito na organización do seu tempo e obtivo bos resultados)?

Valoracións

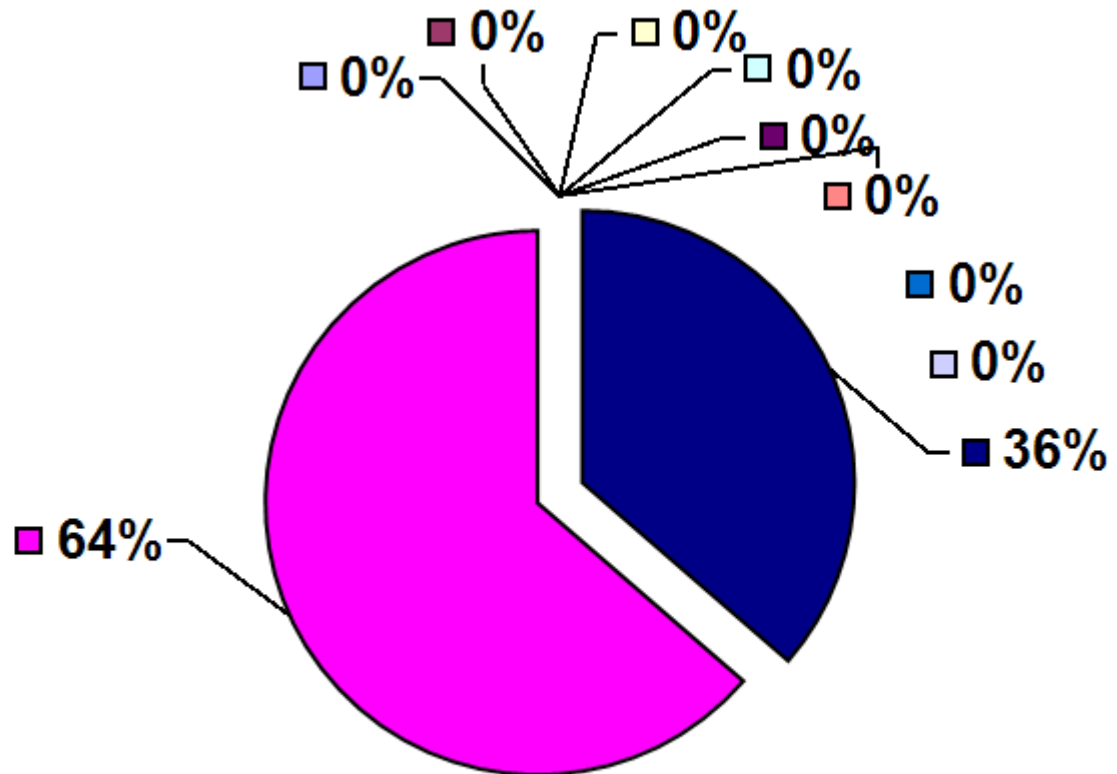
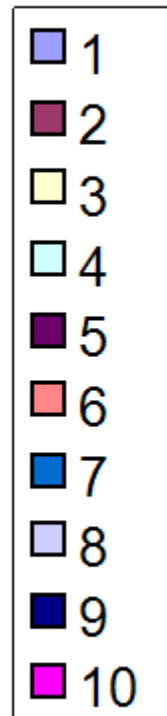

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

3. Viades contento ó voso fillo/a cando acudía ó obradoiro?

Valoracións

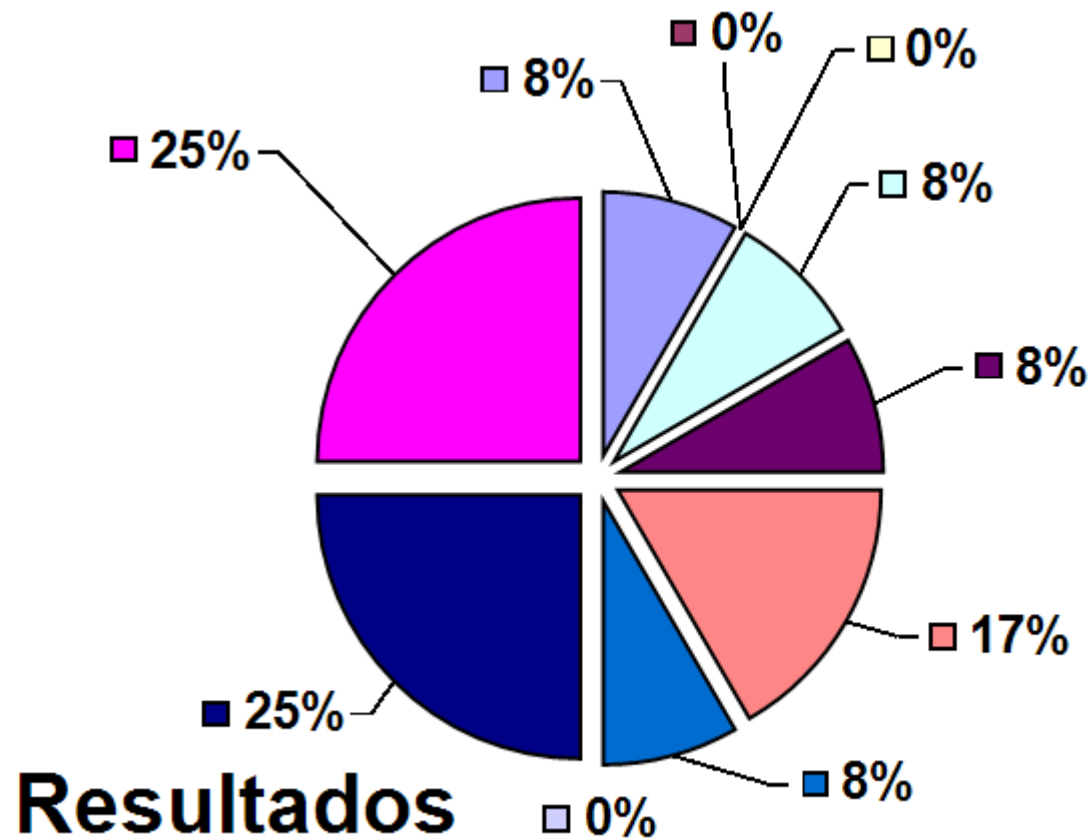
Resultados

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

4. Gustaríavos que houbose a posibilidade de acudir dous días ó obradoiro de circo en lugar de só un día por semana?

Valoracións

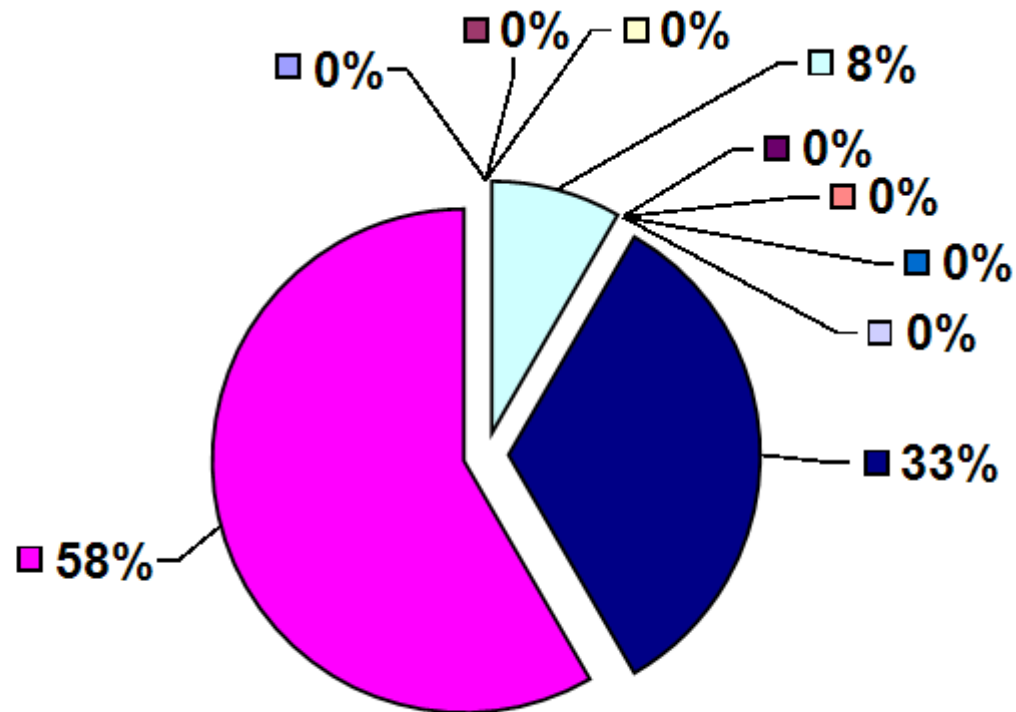

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

5. Compartiu o teu fillo/a as actividades/contidos realizados/aprendidos no obradoiro coa familia na casa?

Valoracións

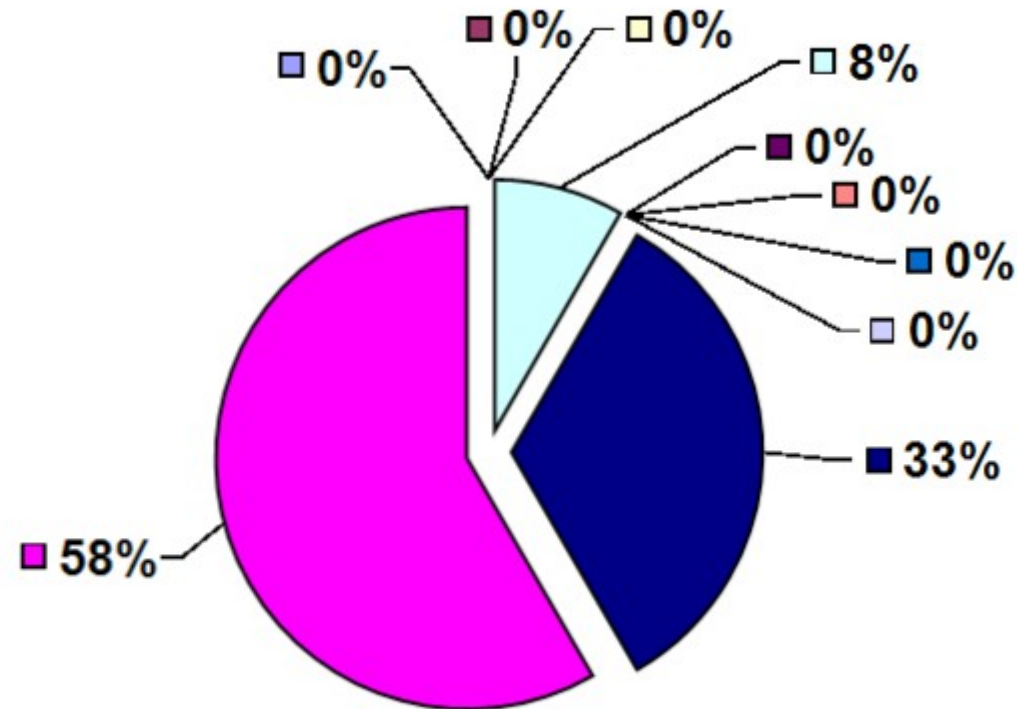
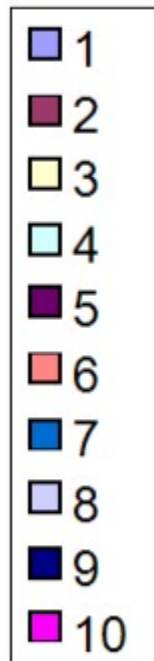
Resultados

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

6. Observastes se a asistencia ó obradoiro e o aprendido nel axudaron a unha vida máis activa e menos sedentaria do voso fillo/a?

Valoracións

Resultados

RESULTADOS DA ENQUIS

Blog de aula
Educación Física

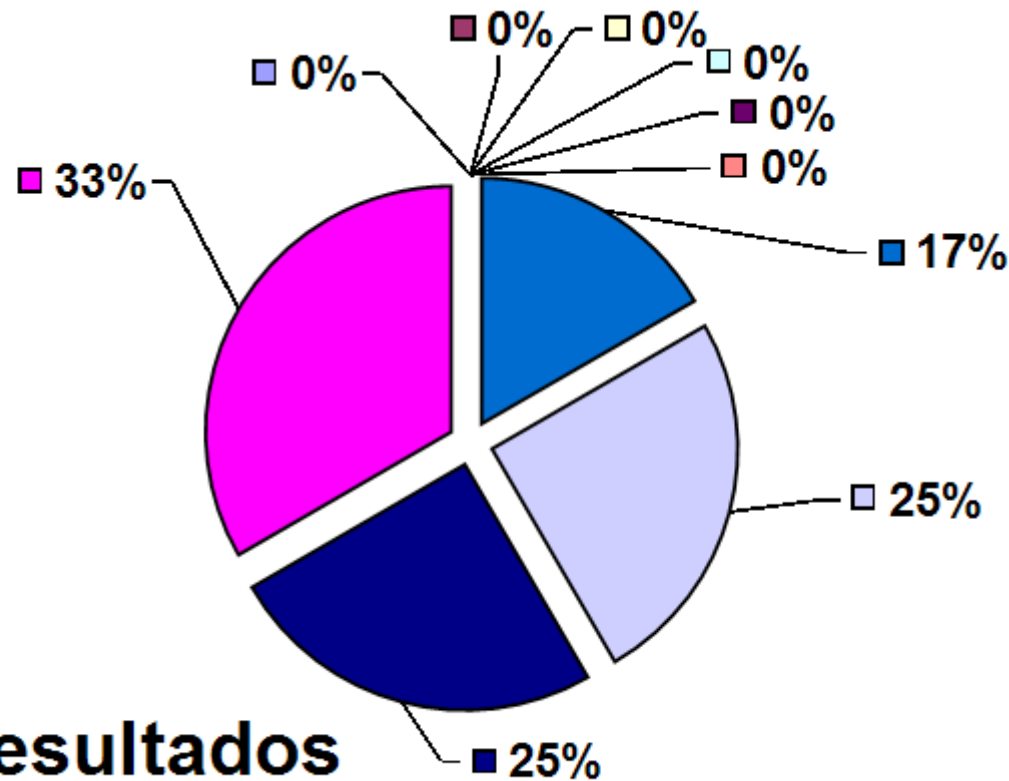
Proyecto
INTEGRACIÓN
VALORES
Educación
EXPRESIÓN
Oportunidade
IGUALDADE

Item nº:

Familias

7. Como familia, gustaríavos recibir máis información (asistindo a reunións ou por escrito) e poder colaborar no desenvolvemento do obradoiro (decorados, vestuario, confección de materiais, diálogos, escenas, etc.).

Valoracións

Resultados

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

9. Pensas que esta actividade debería seguir ofertándose no centro educativo

Valoración

1

1. De maneira gratuita afianzada e estruturada dentro da Programación de Centro, dentro da programación da área de Educación Física como actividade extraescolar e dentro do horario de traballo do profesorado que o imparta.

2

2. Ofertada polo Concello dentro do programa de escolas deportivas, segundo os criterios que estas establecen, e desenvolvido por profesorado alleo ó centro educativo (monitores deportivos).

3

3. Ofertada polo centro dun xeito non estruturado dentro da programación mentres haxa profesorado que a propoña de xeito non lucrativo.

4

4. Ofertada polo centro dun xeito non estruturado dentro da súa programación sufragando o custo da actividade (profesorado e material) o alumnado asistente, a AMPA, o centro, ou entre todos os membros da comunidade educativa.

5

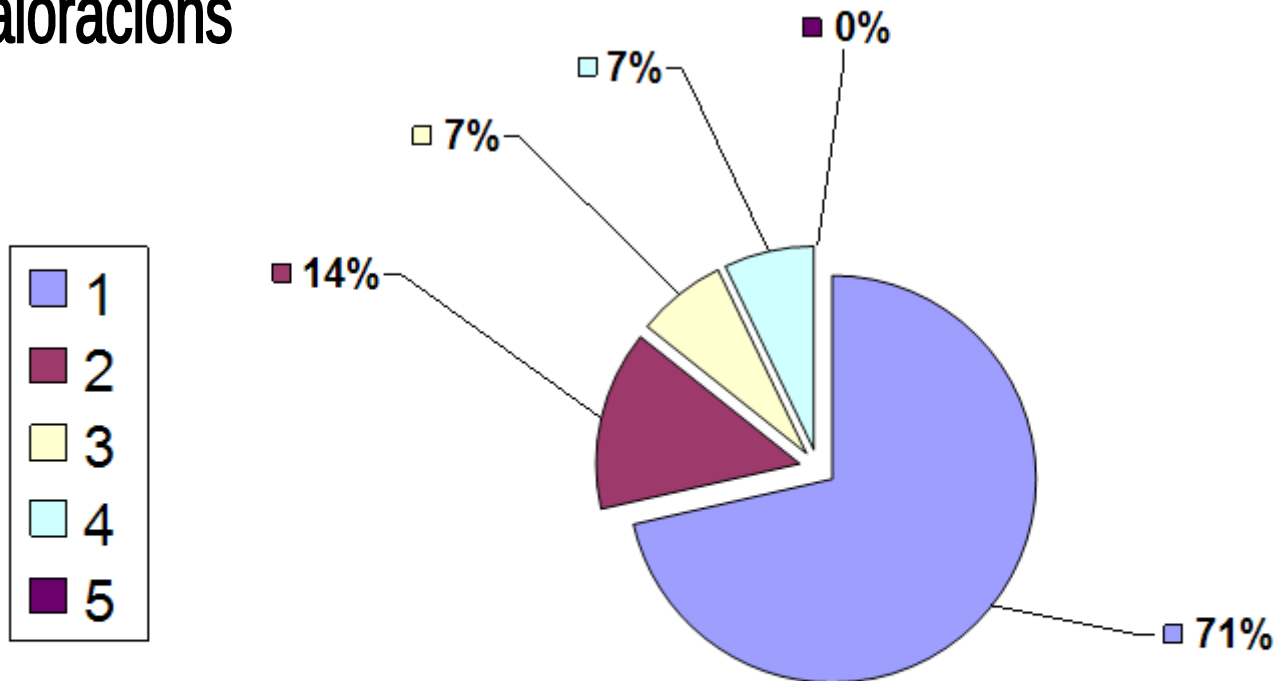
5. Non debería ser ofertada polo centro este tipo de actividades.

RESULTADOS DA ENQUISA

Familias

9. Pensas que esta actividade debería seguir ofertándose no centro educativo

Valoracións

Resultados